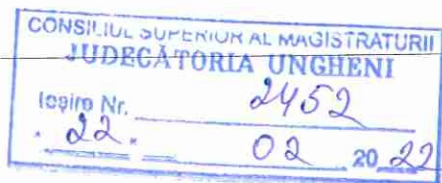

MINISTERUL JUSTIȚIEI
A REPUBLICII MOLDOVA
Judecătoria Ungheni
str. Națională 10/1, mun.Ungheni

МИНИСТЕРСТВО ЮСТИЦИИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛDOVA
Суд Унгень

Ул.Националэ 10/1 мун.Унгень

Curtea Constituțională
mun. Chișinău str. Al. Lăpușneanu, nr. 28,

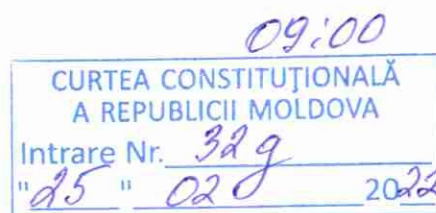
Judecătoria Ungheni Vă expediază copia dosarului contravențional nr. 4-458/2020 (PIGD: 4-20111345-51-4-11092020) de învinuirea lui Radu Oleg Mihail în săvârșirea contravenției prevăzută de art. 322 alin. (1) Cod contravențional pentru a soluționa excepția de neconstituționalitate a prevederilor menționate în încheierea din 09 iulie 2021.

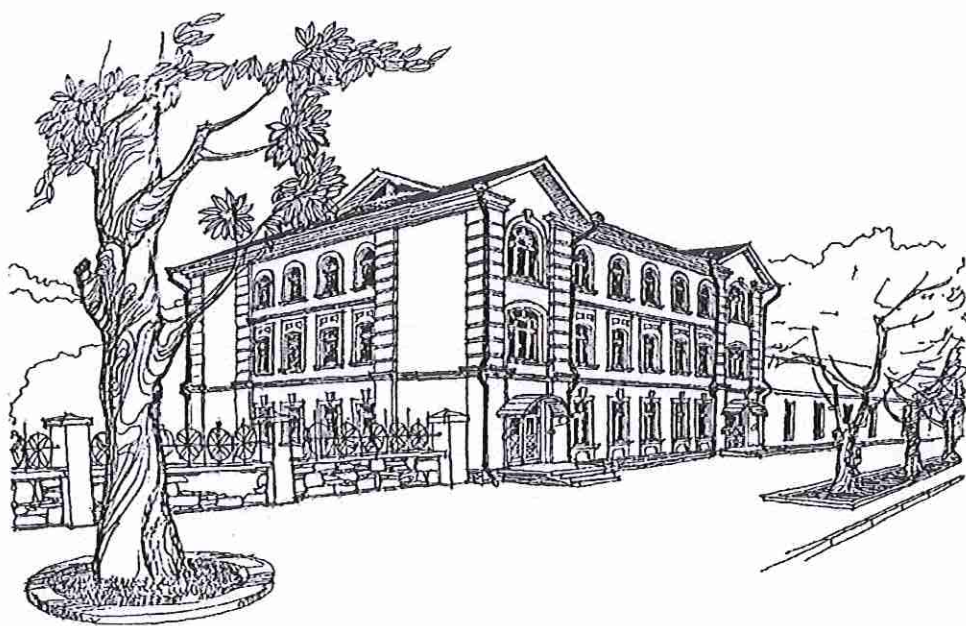
Anexă: Copia dosarului contravențional – 21 file

Judecător

Gherman Angela

Executor: O. Gorea

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate a unor sintagme ale prevederilor art. 8 a Legii privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova nr. 217 din 17.09.2010

depusă de către Avocatul Alexandru Postica, în cadrul cauzei contravenționale 4-458/2020 de învinuire a lui Radu Oleg în comiterea contravenției prevăzute de art. 322 al.1 CC

Ungheni, 2021

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

A.1. Apărătorul contravenientului

1. Numele contravenientului **Radu**

2. Prenume contravenientului **Oleg**

5. Apărător, Autor al excepției **Postica Alexandru, Avocat, Biroul Asociat de Avocați "Postica Turuta Attorneys",**

A.2. Instanța de judecată

1. Denumirea instanței de judecată/sediu **Judecătoria Ungheni, sediul Ungheni**

2. Judecător/complet de judecată Președinte **Angela Gherman**

4. Adresa instanței de judecată **mun. Ungheni, str. Națională 10/1.**

5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată, tel. **(0236) 22554, adresa de email: juncancelaria@justice.md**

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun

În procedura Judecătorei Ungheni, se află cauza contravențională nr. 4-20111345-51-4-11092020, de învinuire a lui RADU OLEG MIHAIL în temeiul art. 322 alin.(1) CC RM.

Potrivit fișei de repartizare dosarului prin PIGD, cauza a fost repartizată spre examinare Dnei Judecător A. Gherman în data de 21.09.2020.

Potrivit dosarului contravențional se constată că la data de 02.09.2020 ora 12.50, Șeful Postului Romanovca Gh. Palade a întocmit procesul verbal al contravenției administrative cu nr. MAI 05082058, prin care îi imputa contravenientului Oleg Radu comiterea contravenției administrative prevăzute de art. 322 al. 1 Cod Contravențional, ca urmare a faptului că *"la data de 29.08.2020 ora 20.15 intenționat a încălcat modul de folosire a simbolurilor altui stat. arborând pe peretele casei proprii drapelul de stat al României."* Agentul constatator a stabilit că această contravine prevederilor art. 8 al. 1 a Legii nr. 217 din 17.09.2010 și a propus instanței de judecată aplicare sancțiunii prevăzute de acest articol.

Materialele mai conțin anumite probe cum ar fi: raportul din 30.08.2020, prezentat de către ofițerul operativ de serviciu ce constata că la data de 29.08.2020 la ora 20.45 Radu Oleg a amplasat pe peretele exterior al casei sale drapelul României și poza atașată.

Potrivit Confirmării Primăriei or. Cornești din 09.09.2020 se informa că Primăria or. Cornești nu are stabilite locuri publice de amplasare a drapelului Republicii Moldova sau altor state.

Potrivit procesului verbal de audiere a contravenientului Radu Oleg din 02.09.2020, se confirmă că acesta este simpatizant al României și că a urmează să redobândească cetățenia română în curând. Prin urmare, în semn de respect al drapelului României a afișat acest drapel pe peretele exterior al casei sale.

Agentul constatator a prezentat materialul contravențional în vederea aplicării sancțiunii prevăzute de art. 322 al. 1 CC, care prevede *inter alia* aplicarea unei amenzi pentru comiterea acestei contravenții în mărime de la 12 la 24 unități convenționale.

C. Obiectul sesizării

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare verificarea constituționalității sintagmei prevăzute de art. 8 a Legii privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova nr. 217 din 17.09.2010, **Arborarea alături de drapelele altor state ” (1) Drapelele altor state se pot arboră pe teritoriul Republicii Moldova, cu prilejul vizitelor cu caracter oficial de stat, al unor festivități și reuniuni internaționale, pe clădiri oficiale și în locuri publice stabilite, numai împreună cu Drapelul de Stat și cu respectarea prevederilor prezentei legi”.**

Așadar norma art. 322 Cod Contravențional este o normă de blanchetă ce se referă la modul de respectare a unei Legi ordinare care reglementează modul de utilizare, protecție și promovare a simbolului de stat – Drapelul Republicii Moldova, care este un simbol oficial al suveranității și independenței Republicii Moldova.

Din conținutul aceste sintagme literalmente putem vorbi despre o interdicție absolută de folosire a unui Drapel străin fără ca să existe premise condiționate de art. 8 și interdicție absolute de amplasare a acestuia fără să fie amplasat alături de un Drapel al Republicii Moldova.

Așadar aplicarea metodei gramaticale a interpretării aliniatului 1 al art. 8 permite să înțelegem că fraza este compusă din mai multe expuneri divizate prin virgule ce reprezintă o descriere a condițiilor în care poate fi arborat drapelul altui stat. Astfel, trebuie îndeplinite cumulativ anumite condiții pentru a putea amplasa drapelul altui stat străin și anume: cu prilejul vizitelor cu caracter oficial de stat, al unor festivități și reuniuni internaționale, pe clădiri oficiale și în locuri publice stabilite.

Norma nu face distincție între utilizarea drapelului în spațiile publice și spațiile private, oricăror spații, între subiecții care pot amplasa drapelul. Prin urmare se aplică tuturor persoanelor.

Aplicarea metodei juridice de interpretare ne indică foarte clar că această normă vine să garanteze că pe lângă drapelele străine vor fi amplasate și drapelul de stat al țării, indiferent de circumstanțe. Cu toate acestea aplicarea norma juridică ar putea fi interpretată și altfel. Or, interdicția NUMAI s-a aplica doar ”cu prilejul vizitelor cu caracter oficial de stat, al unor festivități și reuniuni internaționale”, pe de altă parte apare interdicția care stabilește că urmează a fi identificate locuri speciale de amplasare a Drapelului.

În ambele situații autorul sesizării consideră că prevederile normei sus citate contravin prevederilor constituționale, jurisprudenței Curții Constituționale din următoarele considerente expuse mai jos.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Prevederile relevante ale Constituției (M.O. nr. 1/1, 1994) sunt următoarele:

Preambul

„[...] **CONSIDERÂND** statul de drept, pacea civică, democrația, **demnitatea omului, drepturile și libertățile lui**, libera dezvoltare a personalității umane, **dreptatea și pluralismul politic** valori supreme [...]”

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care **demnitatea omului, drepturile și libertățile lui**, libera dezvoltare a personalității umane, **dreptatea și pluralismul politic** reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 2

Suveranitatea și puterea de stat

„(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.”

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 32

Libertatea opiniei și a exprimării

„(1) Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvînt, imagine sau prin alt mijloc posibil.

(2) Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

(3) Sînt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional.”

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și

demonstrării altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Prevederile relevante ale Legii nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 117–118, art. 355) sunt următoarele:

Articolul 3

Libertatea de exprimare

„(1) Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a comunica fapte și idei.

(2) Libertatea de exprimare protejează atât conținutul, cât și forma informației exprimate, inclusiv a informației care ofensează, șochează sau deranjează.

(3) Exercițarea libertății de exprimare poate fi supusă unor restrângeri prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morala, reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

(4) Restrângerea libertății de exprimare se admite doar pentru protejarea unui interes legitim prevăzut la alin. (3) și doar în cazul în care restrângerea este proporțională cu situația care a determinat-o, respectându-se echilibrul just dintre interesul protejat și libertatea de exprimare, precum și libertatea publicului de a fi informat.

B. Legislația internațională

Prevederile relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului (adoptată la 10 decembrie 1948 la New York, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28 iulie 1990) sunt următoarele:

Articolul 19

„Orice individ are dreptul la libertatea de opinie și de exprimare, ceea ce implică dreptul de a nu fi tulburat pentru opiniile sale și acela de a căuta, de a primi și de a răspândi, fără considerații de frontieră, informații și idei prin orice mijloc de exprimare.”

Articolul 20

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire și de asociere pașnică.

2. Nimeni nu poate fi obligat să facă parte dintr-o asociație.”

Prevederile relevante ale Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice (ratificat de Republica Moldova la 28 iulie 1990 prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII) sunt următoarele:

Articolul 19

„1. Nimeni nu trebuie să aibă de suferit din cauza opiniilor sale.

2. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei de orice fel, indiferent de frontiere, sub formă orală, scrisă, tipărită ori artistică, sau prin orice alt mijloc, la alegerea sa.

3. Exercițarea libertăților prevăzute la paragraful 2 al prezentului articol comportă obligații și răspunderi speciale. În consecință, ea poate fi supusă anumitor limitări care trebuie însă stabilite în mod expres prin lege și care sunt necesare:

- a) respectării drepturilor sau reputației altora;
- b) apărării securității naționale, ordinii publice, sănătății sau moralității publice.”

Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 10

Libertatea de exprimare

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

Articolul 11

Libertatea de întrunire și de asociere

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere, inclusiv dreptul de a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei ori pentru protecția drepturilor și libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat.”

E. Argumentarea pretinsei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

Luînd ca bază normele Constituției menționate supra considerăm că sintagma de la art. 8 al.1 a Legii precitate mai sus "numai împreună cu Drapelul de Stat", este neconstituțională reieșind din următoarele motive:

Ținem să remarcăm că prezenta speță ridică două probleme fundamentale.

(1) dreptul la libera exprimare, în contextul interzicerii absolute a arborării drapelului altui stat strain fără respectarea unor condiții circumstanțiale cum ar fi: vizite cu caracter oficial de stat, al unor festivități și reuniuni internaționale și cu obligația amplasării obligatorii a drapelului Republicii Moldova,

(2) dreptul la libera asociere și exprimare în contextual locului amplasării, dat fiind faptul că se limitează locul de amplasare și durata amplasării drapelului altor state: pe clădiri oficiale și în locuri publice stabilite.

În general prevederile Legii sunt ambigui în partea ce ține de subiecții amplasării dat fiind faptul că nu se face deosebire între obligațiile autorităților publice și cele ale indivizilor. În general potrivit spiritului legii se poate deduce că acest set de obligații și norme cu privire la arborarea Drapelului de Stat revine autorităților, care sunt obligate să respecte anumite condiții și formalități. Pe de altă parte aceste norme nu sunt discriminatorii și se aplică în egală măsură tuturor persoanelor.

Prin urmare, analizând obiectul sesizării în raport cu dispozițiile Constituției, solicit să fie constatat că motivele invocate de către autor vizează pretinsa încălcare a art. 32 combinat cu art. 54 din Constituție (în partea referitoare la restrângerea dreptului la liberă exprimare) și art. 54 din Constituție (în partea ce ține de restrângerea dreptului la libera asociere).

Raportînd situația contravenientului putem specifica următoarele circumstanțe legate de examinarea cauzei contravenționale:

- Contravenientul este un simpatizant declarat al României, al cărui cetățean pretinde a fi. dat fiind faptul că bunei acestuia dețineau cetățenia română și că scopul amplasării drapelului a fost anume că se asocieze cu statul roman și să arate omagiul limbii române odată ce drapelul a fost arborat în ajunul sărbătorilor naționale;
- Amplasarea Drapelului României a fost făcută pe teritoriul ce îi aparține cu drept de proprietate contravenientului și anume pe fața casei sale din s. Romanovca;
- Drapelul României a fost poziționat într-o formă care nu a ridicat mari semne de întrebare cu referire la condiția sa, amplasamentul, locația propriu zisă, drapelul era în stare bună;
- Nici o autoritate românească și nici o altă persoană nu a invocat careva pretenții cu privire la amplasarea Drapelului României în data de 29.08.2020 de către contravenient. cât și ulterior.
- Primăria or. Comești prin Confirmarea sa a informat că nu există careva locații de amplasare a drapelului străine.

În vederea argumentării necesității declarării neconstituționale a sintagmei care impune o interdicție absolută pentru toate persoanele care doresc amplasarea drapelului strain vom analiza din perspectiva triplului test a acestei ingerințe în dreptul contravenientului.

Triplul test a fost folosit de către Curtea Constituțională în toate cauzele în care s-a invocat violarea dreptului la libera exprimare și asociere.

a) existența unei ingerințe

Ingerința este evidentă prin sintagma "NUMAI împreună cu Drapelul de Stat". Deci primul aspect ține de obligarea folosirii concomitente a ambelor Drapele. Un alt tip de ingerință ține de situațiile în care se permite afișarea drapelului străin și anume: doar în situația vizitelor cu caracter oficial de stat, al unor festivități și reuniuni internaționale. Nu este clar dacă un individ care are un alt eveniment sau în general ar vrea să se exprime prin utilizarea drapelului altui stat ar fi condiționat de anumite circumstanțe să amplaseze acest drapel.

Un alt bloc de ingerințe ține de locul amplasării: deci legea operează că se permite afișarea drapelurilor străine doar pe clădiri oficiale și în locuri publice stabilite, nu și cele private.

O altă ingerință ține de durata amplasării, or interpretarea gramaticală a normei ar putea limita amplasarea drapelului altui stat doar pe parcursul evenimentului pentru care a fost arborat.

Într-un final se transmite puterea discreționară unei autorități necunoscute să stabilească care sunt acele locuri unde este permisă amplasarea drapelului "în locurile publice stabilite".

Deci există o ingerință în dreptul de a amplasa drapelul altui stat străin.

Conform Constituției, ingerința în exercițiul libertății de exprimare și de asociere în limitele stabilite de art.54 alin.(2) din Constituție trebuie să fie prevăzută de lege. Prin urmare, vom examina dacă ingerințele impuse de normele contestate legislatorul a respectat limitele menționate *supra*.

b) dacă ingerința este prevăzută de lege

Legea privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova nr. 217 din 17.09.2010, reprezintă o Lege ordinară. Mai mult ca atât reprezintă o normă de blanchetă pentru eventualitatea aplicării unor sancțiuni contravenționale prevăzute de Codul Contravențional.

Deci, normele contestate reprezintă "lege" în sensul formal al art.54 alin.(2) din Constituție și, respectiv, al art. 10 alin.(2) și art.11 alin.(2) din Convenția Europeană.

Rămâne a se stabili dacă legea întrunește condițiile accesibilității și previzibilității, astfel încât să corespundă cerințelor de calitate inerente conceptului de „lege” și, deci, prevederilor art.23 din Constituție.

Autorul va reitera concluziile Curții Constituționale a RM, expuse în mai multe hotărâri potrivit căruia se reține că articolul 23 alin.(2) din Constituție pune în sarcina statului obligația de a face accesibile toate legile și actele normative.

Deși articolul 23 din Constituție cuprinde expres doar criteriul de accesibilitate și claritate al legii, Curtea Europeană, prin jurisprudența sa, impune ca normele adoptate de autoritățile publice să fie inclusiv suficient de precise, previzibile și să corespundă principiului reglementării specifice. Curtea constată că rigorile impuse de art. 23 alin.(2) din Constituție, precum obligația statului de a asigura fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile și de a face accesibile actele normative, includ principiile Convenției Europene și ale jurisprudenței Curții Europene de a asigura precizia, previzibilitatea legii și reglementarea specificativă.

În baza celor expuse invit Curtea să examineze calitatea legii prin prisma art.23 din Constituție, și anume, dacă normele contestate sunt destul de accesibile, previzibile și clare pentru persoanele care pretind că sunt titulari ai drepturilor statuate de art.32 din Constituție.

În acest sens, având în vedere că restrângerea se referă la domeniul libertății de exprimare, Curtea reiterează poziția sa expusă în Hotărârea nr.42 din 14.12.2000:
„Art.32 alin.(2) și (3) și art.34 alin.(3) din Constituția Republicii Moldova prevăd cazurile și condițiile de instituire a unor restricții limitate asupra libertății de exprimare sau dreptului la informație.

În context, Curtea relevă că legislația privind instituirea unor asemenea restricții limitate trebuie să fie accesibilă, să nu conțină ambiguități, să fie expusă pentru un domeniu strict delimitat și de o manieră care să permită sesizarea clară a caracterului legal sau ilegal al acțiunilor individului.”

Consider că în partea ce ține de accesibilitatea, claritatea și previzibilitatea legii, legea operează foarte imprevizibil în parte ce ține de obligațiile autorităților publice și indivizii.

Potrivit spiritului legii s-ar înțelege că această lege este destinată în principal autorităților publice care trebuie să păstreze un echilibru oficial între folosirea Drapelului de stat al Republicii Moldova și drapelului altor state. Este o intenție clară și necesară ca să existe anumite repere pentru folosirea drapelului de stat și celor străine, astfel că aceste simboluri de stat să fie protejate.

Cu toate acestea legea nu este destul de clară în partea ce ține folosirea simbolurilor în spațiile private și folosirea acestora de către indivizi și nu autorități publice. În general este condiționat foarte dur folosirea drapelului al unui stat străin. Indivizii ar trebui să aibă o mai mare flexibilitate și libertate să amplaseze drapele străine oficiale în dependență de apartenența față de acest simboluri, simpatii temporare sau generale.

c) dacă ingerința are un scop legitim

Curtea atestă că libertatea exprimării și dreptul la asociere garantate de art.32 din Constituție, pot fi restricționate dacă se urmăresc scopurile legitime statuate în art.54 alin.(2) din Constituție, dar și în normele corespondente ale articolelor 10 alin.(2) și 11 alin.(2) ale Convenției.

Aparent nu este clar în ce măsură este protejat Drapelul de Stat prin interdicția de a afișa drapelul altui stat, chiar și în lipsa celui dîntîi. Potrivit părții introductive se menționează că scopul Legii este să asigure un statut special Drapelului de Stat al Republicii Moldova. În acest sens sunt instituite o serie de măsuri și acțiuni cu privire la protecția simbolului de stat, care sunt aparent foarte clare și bine structurate. Cu toate acestea nu este clar în ce măsură utilizarea drapelului unui alt stat fără prezența Drapelului de Stat al Republicii Moldova de către persoane individuale ar contraveni scopului declarat de a fi protejat simbolul de stat al Republicii Moldova. Prin urmare, nu s-a identificat un scop legitim prin interdicția absolută.

d) dacă ingerința este proporțională și necesară într-o societate democratică

Curtea a reținut că, aplicând principiile derivate din jurisprudența Curții Europene, libertatea de asociere și libertatea de exprimare pot face obiectul unor restricții dacă acestea sunt „necesare într-o societate democratică”. Termenul „necesare” presupune existența unei „nevoi sociale presante”.

Sumarizând toate argumentele de mai sus, considerăm ingerințele nu sunt proporționale și nu sunt necesare într-o societate democratică.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)

Copia materialelor dosarului contravențional.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe propria onoare că informațiile prezentate de mine coincid cu informațiile analizate și studiate conform dosarului contravențional, copia cărora le dețin. În partea ce ține de analiza și descrierea argumentelor acestea au fost preluate din Hotărârilor Curții Constituționale și prevederile actelor, tratatelor oficiale care au fost citate în modul corespunzător.

9 iulie 2021

Avocat

Alexandru POSTICA

Dosarul nr. 4-458/2020
4-20111345-51-4-11092020

ÎNCHEIERE

09 iulie 2021

mun. Ungheni

Judecătoria Ungheni, în componența:

Președintelui ședinței

Grefier

Cu participarea:

Agentului constatator

Persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional

Avocatului

examinând în ședință de judecată publică cauza contravențională de învinuirea lui **Radu Oleg** în comiterea contravenției prevăzute de art. 322 alin. (1) din Cod contravențional,

Gherman Angela

Neamțu Crina

Paladi Gheorghe

Radu Oleg

Postica Alexandru

CONSTATĂ:

1. La 10 septembrie 2020 în Judecătoria Ungheni a parvenit cauza contravențională de învinuirea lui Radu Oleg în comiterea contravenției, prevăzută de art. 233 alin. (1) Cod contravențional, fiind repartizată în mod automat-aleatoriu spre examinare judecătorului Gherman Angela, pe data de 10 septembrie 2020 și în baza încheierii din 15 septembrie 2020 s-a fixat examinarea cauzei pentru data de 23 octombrie 2020 ora 08:30, care ulterior, a fost amânată din motivul neprezentării participanților la proces.

2. În ședința de judecată din 09 iulie 2021, avocatul Postica Alexandru, reprezentând interesele persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional Radu Oleg, a înaintat demers privind sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a unor sintagme ale prevederilor art.8 a Legii privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova nr.217 din 17.09.2010, invocând prevederile art. 1, 2, 4, 32 54 din Constituția Republicii Moldova, art.3, 19, 20 din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, art. 19 din pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (ratificat de Republica Moldova la 28 iulie 1990 prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII), art. 10 și 11 ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, cu următoarele argumente:

„Prezenta sesizare are ca obiect de examinare verificarea constituționalității sintagmei prevăzute de art. 8 a Legii privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova nr. 217 din 17.09.2010, Arborarea alături de drapelele altor state ” (1) Drapelele altor state se pot arbora pe teritoriul Republicii Moldova, cu prilejul vizitelor cu caracter oficial de stat, al unor festivități și reuniuni internaționale, pe clădiri oficiale și în locuri publice stabilite, numai împreună cu Drapelul de Stat și cu respectarea prevederilor prezentei legi”.

Așadar norma art. 322 Cod Contravențional este o normă de blanchetă ce se referă la modul de respectare a unei Legi ordinare care reglementează modul de utilizare, protecție și promovare a simbolului de stat - Drapelul Republicii Moldova, care este un simbol oficial al suveranității și independenței Republicii Moldova.

Din conținutul aceste sintagme literalmente putem vorbi despre o interdicție absolută de folosire a unui Drapel străin fără ca să existe premise condiționate de art. 8 și interdicție absolute de amplasare a acestuia fără să fie amplasat alături de un Drapel al Republicii Moldova.

Așadar aplicarea metodei gramaticale a interpretării aliniatului 1 al art. 8 permite să înțelegem că fraza este compusă din mai multe expuneri divizate prin virgule ce reprezintă o descriere a condițiilor în care poate fi arborat drapelul altui stat. Astfel, trebuie îndeplinite cumulativ anumite condiții pentru a putea amplasa drapelul altui stat străin și anume: cu prilejul vizitelor cu caracter oficial de stat, al unor festivități și reuniuni internaționale, pe

UNGHENI
COPIA CORESPUNDE ORIGINALULUI
SECȚIA EVIDENȚĂ ȘI DOCUMENTARE PROCESUALĂ
Șef Secției

17
clădiri oficiale și în locuri publice stabilite.

Norma nu face distincție între utilizarea drapelului în spațiile publice și spațiile private, oricăror spații, între subiecții care pot amplasa drapelul. Prin urmare se aplică tuturor persoanelor.

Aplicarea metodei juridice de interpretare ne indică foarte clar că această normă vine să garanteze că pe lângă drapelele străine vor fi amplasate și drapelul de stat al țării, indiferent de circumstanțe. Cu toate acestea aplicarea norma juridică ar putea fi interpretată și altfel. Or, interdicția NUMAI s-a aplica doar "cu prilejul vizitelor cu caracter oficial de stat, al unor festivități și reuniuni internaționale", pe de altă parte apare interdicția care stabilește că urmează a fi identificate locuri speciale de amplasare a Drapelului.

În ambele situații autorul sesizării consideră că prevederile normei sus citate contravin prevederilor constituționale, jurisprudenței Curții Constituționale din următoarele considerente expuse mai jos.

Luând ca bază normele Constituției menționate supra considerăm că sintagma de la art. 8 al. 1 a Legii precitate mai sus "numai împreună cu Drapelul de Stat", este neconstituțională reieșind din următoarele motive:

Ținem să remarcăm că prezenta speță ridică două probleme fundamentale.

(1) dreptul la libera exprimare, în contextul interzicerii absolute a arborării drapelului altui stat străin fără respectarea unor condiții circumstanțiale cum ar fi: vizite cu caracter oficial de stat, al unor festivități și reuniuni internaționale și cu obligația amplasării obligatorii a drapelului Republicii Moldova,

(2) dreptul la libera asociere și exprimare în contextual locului amplasării, dat fiind faptul că se limitează locul de amplasare și durata amplasării drapelului altor state: pe clădiri oficiale și în locuri publice stabilite.

În general prevederile Legii sunt ambigui în partea ce ține de subiecții amplasării dat fiind faptul că nu se face deosebire între obligațiile autorităților publice și cele ale indivizilor. În general potrivit spiritului legii se poate deduce că acest set de obligații și norme cu privire la arborarea Drapelului de Stat revine autorităților, care sunt obligate să respecte anumite condiții și formalități. Pe de altă parte aceste norme nu sunt discriminatorii și se aplică în egală măsură tuturor persoanelor.

Prin urmare, analizând obiectul sesizării în raport cu dispozițiile Constituției, solicit să fie constatat că motivele invocate de către autor vizează pretinsa încălcare a art. 32 combinat cu art. 54 din Constituție (în partea referitoare la restrângerea dreptului la liberă exprimare) și art. 54 din Constituție (în partea ce ține de restrângerea dreptului la libera asociere).

Raportînd situația contravenientului putem specifica următoarele circumstanțe legate de examinarea cauzei contravenționale:

- Contravenientul este un simpatizant declarat al României, al cărui cetățean pretinde a fi, dat fiind faptul că bunei acestuia dețineau cetățenia română și că scopul amplasării drapelului a fost anume că se asocieze cu statul roman și să arate omagiul limbii române odată ce drapelul a fost arborat în ajunul sărbătorilor naționale;
- Amplasarea Drapelului României a fost făcută pe teritoriul ce îi aparține cu drept de proprietate contravenientului și anume pe fața casei sale din s. Romanovca;
- Drapelul României a fost poziționat într-o formă care nu a ridicat mari semne de întrebare cu referire la condiția sa, amplasamentul, locația propriu zisă, drapelul era în stare bună;
- Nici o autoritate românească și nici o altă persoană nu a invocat careva pretenții cu privire la amplasarea Drapelului României în data de 29.08.2020 de către contravenient, cât și ulterior.
- Primăria or. Cornești prin Confirmarea sa a informat că nu există careva locații de amplasare a drapelurilor străine.

În vederea argumentării necesității declarării neconstituționale a sintagmei care impune o interdicție absolută pentru toate persoanele care doresc amplasarea drapelului străin vom analiza din perspectiva triplului test a acestei ingerințe în dreptul contravenientului.

Triplul test a fost folosit de către Curtea Constituțională în toate cauzele în care s-a

invocat violarea dreptului la libera exprimare și asociere.

a) existența unei ingerințe

Ingerința este evidentă prin sintagma "NUMAI împreună cu Drapelul de Stat". Deci primul aspect ține de obligarea folosirii concomitente a ambelor Drapele. Un alt tip de ingerință ține de situațiile în care se permite afișarea drapelului străin și anume: doar în situația vizitelor cu caracter oficial de stat, al unor festivități și reuniuni internaționale. Nu este clar dacă un individ care are un alt eveniment sau în general ar vrea să se exprime prin utilizarea drapelului altui stat ar fi condiționat de anumite circumstanțe să amplaseze acest drapel.

Un alt bloc de ingerințe ține de locul amplasării: deci legea operează că se permite afișarea drapelurilor străine doar pe clădiri oficiale și în locuri publice stabilite, nu și cele private.

O altă ingerință ține de durata amplasării, or interpretarea gramaticală a normei ar putea limita amplasarea drapelului altui stat doar pe parcursul evenimentului pentru care a fost arborat.

Într-un final se transmite puterea discreționară unei autorități necunoscute să stabilească care sunt acele locuri unde este permisă amplasarea drapelului "în locurile publice stabilite".

Deci există o ingerință în dreptul de a amplasa drapelul altui stat străin.

Conform Constituției, ingerința în exercițiul libertății de exprimare și de asociere în limitele stabilite de art.54 alin.(2) din Constituție trebuie să fie prevăzută de lege. Prin urmare, vom examina dacă ingerințele impuse de normele contestate legislatorul a respectat limitele menționate supra.

b) dacă ingerința este prevăzută de lege

Legea privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova nr. 217 din 17.09.2010, reprezintă o Lege ordinară. Mai mult ca atât reprezintă o normă de blanchetă pentru eventualitatea aplicării unor sancțiuni contravenționale prevăzute de Codul Contravențional.

Deci, normele contestate reprezintă "lege" în sensul formal al art.54 alin.(2) din Constituție și, respectiv, al art. 10 alin.(2) și art. 11 alin.(2) din Convenția Europeană.

Rămâne a se stabili dacă legea întrunește condițiile accesibilității și previzibilității, astfel încât să corespundă cerințelor de calitate inerente conceptului de „lege” și, deci, prevederilor art.23 din Constituție.

Autorul va reïtera concluziile Curții Constituționale a RM, expuse în mai multe hotărîri potrivit căruia se reține că articolul 23 alin.(2) din Constituție pune în sarcina statului obligația de a face accesibile toate legile și actele normative.

Deși articolul 23 din Constituție cuprinde expres doar criteriul de accesibilitate și claritate al legii, Curtea Europeană, prin jurisprudența sa, impune ca normele adoptate de autoritățile publice să fie inclusiv suficient de precise, previzibile și să corespundă principiului reglementării specificative. Curtea constată că rigorile impuse de art. 23 alin.(2) din Constituție, precum obligația statului de a asigura fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile și de a face accesibile actele normative, includ principiile Convenției Europene și ale jurisprudenței Curții Europene de a asigura precizia, previzibilitatea legii și reglementarea specificativă.

În baza celor expuse invit Curtea să examineze calitatea legii prin prisma art.23 din Constituție, și anume, dacă normele contestate sunt destul de accesibile, previzibile și clare pentru persoanele care pretind că sunt titulari ai drepturilor statuate de art.32 din Constituție.

În acest sens, având în vedere că restrângerea se referă la domeniul libertății de exprimare, Curtea reïterează poziția sa expusă în Hotărârea nr.42 din 14.12.2000:

„Art.32 alin.(2) și (3) și art.34 alin.(3) din Constituția Republicii Moldova prevăd cazurile și condițiile de instituire a unor restricții limitate asupra libertății de exprimare sau dreptului la informație.

În context, Curtea relevă că legislația privind instituirea unor asemenea restricții limitate trebuie să fie accesibilă, să nu conțină ambiguități, să fie expusă pentru un domeniu strict delimitat și de o manieră care să permită sesizarea clară a caracterului legal sau ilegal al acțiunilor individului.”

JUDECA TORI AJANGHENI
COPIA CORESPUNDE ORIGINALULUI
SECȚIA EVIDENȚĂ ȘI
DOCUMENTARE PROCESUALĂ
Șef Secției

10

Consider că în partea ce ține de accesibilitatea, claritatea și previzibilitatea legii, legea operează foarte imprevizibil în parte ce ține de obligațiile autorităților publice și indivizii.

Potrivit spiritului legii s-ar înțelege că această lege este destinată în principal autorităților publice care trebuie să păstreze un echilibru oficial între folosirea Drapelului de stat al Republicii Moldova și drapelului altor state. Este o intenție clară și necesară ca să existe anumite repere pentru folosirea drapelului de stat și celor străine, astfel că aceste simboluri de stat să fie protejate.

Cu toate acestea legea nu este destul de clară în partea ce ține folosirea simbolurilor în spațiile private și folosirea acestora de către indivizi și nu autorități publice. În general este condiționat foarte dur folosirea drapelului al unui stat străin. Indivizii ar trebui să aibă o mai mare flexibilitate și libertate să amplaseze drapele străine oficiale în dependență de apartenența față de acest simboluri, simpatii temporare sau generale.

c) dacă ingerința are un scop legitim

Curtea atestă că libertatea exprimării și dreptul la asociere garantate de art.32 din Constituție, pot fi restricționate dacă se urmăresc scopurile legitime statuate în art.54 alin.(2) din Constituție, dar și în normele corespondente ale articolelor 10 alin.(2) și 11 alin.(2) ale Convenției.

Aparent nu este clar în ce măsură este protejat Drapelul de Stat prin interdicția de a afișa drapelul altui stat, chiar și în lipsa celui dîntîi. Potrivit părții introductive se menționează că scopul Legii este să asigure un statut special Drapelului de Stat al Republicii Moldova. În acest sens sunt instituite o serie de măsuri și acțiuni cu privire la protecția simbolului de stat, care sunt aparent foarte clare și bine structurate. Cu toate acestea nu este clar în ce măsură utilizarea drapelului unui alt stat fără prezența Drapelului de Stat al Republicii Moldova de către persoane individuale ar contraveni scopului declarat de a fi protejat simbolul de stat al Republicii Moldova.

Prin urmare, nu s-a identificat un scop legitim prin interdicția absolută.

d) dacă ingerința este proporțională și necesară într-o societate democratică

Curtea a reținut că, aplicând principiile derivate din jurisprudența Curții Europene, libertatea de asociere și libertatea de exprimare pot face obiectul unor restricții dacă acestea sunt „necesare într-o societate democratică”. Termenul „necesare” presupune existența unei „nevoi sociale presante”.

Sumarizând toate argumentele de mai sus, considerăm ingerințele nu sunt proporționale și nu sunt necesare într-o societate democratică.”

3. Persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional Radu Oleg a susținut demersul înaintat de avocatul său, iar agentul constatator a considerat demersul neîntemeiat, deoarece la moment Legea nr.217 din 17.09.2010 privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova este în vigoare și urmează a fi examinată cauza contravențională.

4. Ascultând opinia participanților la proces, studiind materialele cauzei, instanța de judecată consideră că, demersul înaintat de avocatul Postica Alexandru este întemeiat și urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit Hotărârii Curții constituționale pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) nr. 2 din 09 februarie 2016, „în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătorilor, pe rolul cărora se află cauza;

90

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se la verificarea împlinirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acestora sau dacă nu este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

2. Până la adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea prezentei hotărâri, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) din Constituție și astfel cum au fost explicate în prezenta hotărâre, în conformitate cu considerentele menționate în cuprinsul acesteia și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională."

5. Instanța de judecată menționează că, potrivit procesului-verbal cu privire la contravenție încheiat la 02 septembrie 2020 de către agentul constatator Paladi Gheorghe, prin care Radu Oleg i se impută comiterea contravenției prevăzută de art. 322 alin. (1) Cod contravențional, pentru faptul că, la data de 29 august 2023 ora 20:15, Radu Oleg a încălcat intenționat modul de folosire a simbolurilor altui stat, arborând pe peretele casei proprii din satul Romanovca, r-nul Ungheni, drapelul de stat al României. Astfel, ignorând art.8 p.1 al Legii nr.217 din 17.09.2010."

6. În acest context, instanța reiterează că, art. 8 alin. (1) din Legea privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova nr. 217 din 17.09.2010, prevede că, drapelurile altor state se pot arbora pe teritoriul Republicii Moldova, cu prilejul vizitelor cu caracter oficial de stat, al unor festivități și reuniuni internaționale, pe clădiri oficiale și în locuri publice stabilite, numai împreună cu Drapelul de Stat și cu respectarea prevederilor prezentei legi.

Norma dată nu face distincție între utilizarea drapelului în spațiile publice și spațiile private, oricăror spații, între subiecții care pot amplasa drapelul. Prin urmare se aplică tuturor persoanelor, or, această normă contrazice cu drepturile și libertățile omului, care sunt prevăzute în Constituția Republicii Moldova, Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, art. 19 din pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (ratificat de Republica Moldova la 28 iulie 1990 prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII) și Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

7. Ținând cont de argumentele expuse și faptul că există incertitudini privind constituționalitatea prevederilor indicate supra, de faptul că obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, norma fiind prevăzută de o lege, de faptul că prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, de faptul că instanța nu a identificat o hotărâre anterioară a Curții, având ca obiect prevederile contestate, de faptul că, în caz de incertitudine privind constituționalitatea legii, instanța sesizează Curtea Constituțională, instanța consideră necesar de a sesiza Curtea Constituțională pentru a soluționa excepția de neconstituționalitate a prevederilor menționate.

8. În conformitate cu art. 458 Cod contravențional, art. 7, 342 Cod de procedură penală, instanța de judecată,

DISPUNE:

Se admite demersul avocatului Postica Alexandru, înaintat în interesele persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, Radu Oleg.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a unor sintagme ale prevederilor art.8 a Legii privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova nr.217 din 17.09/2010 și sesizează Curtea Constituțională.

Se suspendă dezbaterile judiciare până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Gherman Angela

JUDECĂTORIA UNGHENI
COPIA CORESPUNDE ORIGINALULUI
SECȚIA EVIDENȚĂ ȘI
DOCUMENTARE PROCESUALĂ
Șef Secției